Spreektekst Begroting 2023 – GroenLinks Partij van de Arbeid
(Onder voorbehoud van wijzigingen n.a.v. de nog te verkrijgen antwoorden op de technische vragen)

Voorzitter,
Het zijn woelige tijden. De oorlog in Oekraïne, de energiecrisis, de klimaatcrisis, de woningcrisis, inflatie… allemaal zaken waartoe we ons moeten verhouden. In een tijd waar inwoners het moeilijk hebben om rond te komen, starters geen huis in Etten-Leur kunnen bemachtigen en de eenzaamheid toeneemt, is een sterke overheid nodig. Een overheid die krachtdadig handelt en mensen waar mogelijk zorgen uit handen neemt.
En nee, dat betekent niet dat we de inwoners moeten betuttelen, maar samen met de inwoner op pad gaan en kijken wat er wel mogelijk is. Vanuit vertrouwen, in plaats van argwaan.
Het betekent ook een overheid die breder kijkt dan de waan van de dag en vooruitziet op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, duurzaamheid, ouderenzorg en cultuur.
Op deze gebieden zijn in de begroting een aantal, op z'n zachtst gezegd, opvallende keuzes te benoemen, die ik puntsgewijs zal langsgaan.

We zien een dalend ***vertrouwen in de overheid*** en de tevredenheid van de inwoners over de gemeente. Ondanks inspanningen om optimale participatie tot stand te brengen, voelen veel mensen zich niet gehoord door de gemeente, blijkend uit de cijfers hierover ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Wat GroenLinks PvdA betreft zijn de nu gestelde doelen – het handhaven van de huidige tevredenheidsscores, te minimaal en moeten we samen meer ambitie tonen.

Sociaal Etten-Leur
Er is een grote groep mensen bijgekomen die moeite heeft om rond te komen – uit recente cijfers blijkt dat maar liefst 1 op de 13 kinderen opgroeit in armoede. Het verbaast ons in dat licht dat het college een daling van het aantal verstrekte minimaregelingen ziet als een teken van succesvol beleid. Dit lijkt ons de omgekeerde wereld, nu er meer mensen zijn die in de financiële problemen komen. Wat GroenLinks PvdA betreft moet dit anders: wat ons betreft gaan we als gemeente kijken hoe we de minima-regelingen juist kunnen uitbreiden. Een vraag voor het college is dan ook hoe het college de stijgende groep mensen in armoede gaat bereiken en welke vormen van coulance ten aanzien van de toegang tot deze voorzieningen het college ziet om een ruimere groep mensen toe te laten tot deze ondersteuning.

GroenLinks PvdA ziet een sleutelrol voor de wijken als het gaat om waarborgen dat iedereen mee kan doen, het tegengaan van eenzaamheid en het omkijken naar onze ouderen door middel van gemeenschapszorg. Het ondersteunen van en samenwerken met vrijwilligers en verenigingen is dan ook cruciaal. Het bezoek dat we als raad aflegden aan Surplus maakte nog eens extra duidelijk dat vereende krachten en één aanspreekpunt voor een inwoner, echt het verschil maakt. Maar ook daar zien de medewerkers en vrijwilligers een toename in hulpvragen en bijvoorbeeld het aantal (overbelaste) mantelzorgers groeien. GroenLinks PvdA voorziet dat de uitkomsten van het onderzoek armoedeval dit zullen bevestigen en wil daarom ook oproepen om alvast extra gelden te reserveren om adequaat te anticiperen op toegenomen uitdagingen op dit gebied.

En als je jong bent in Etten-Leur? Met het lezen van deze begroting lijkt het enige wat we concreet gaan doen voor jongeren: hen bevragen. Dit is wat GroenLinks PvdA betreft te mager. De jongerenraad moet er sowieso komen, daarover is tijdens de participatierondes in de aanloop naar het raadsakkoord de wens afdoende uitgesproken, kan de wethouder de oprichting hiervan toezeggen? Verder voorzien we toekomstige uitdagingen in het bieden voor passende jeugdhulp aan alle jongeren. De inzet van de jeugdprofessionals blijkt hierin effectief en daar zijn we blij mee, maar de nasleep van corona kan de hulpvragen alsnog laten toenemen, daar maken we ons grote zorgen over.

Ruimte voor wonen en leven
Het 'stimuleren van de verduurzaming' van 3000 woningen is wat GroenLinks PvdA te vrijblijvend. Ja, we krijgen van het rijk klimaatgelden. Maar waar is onze eigen ruime pot geld om echt stappen te zetten, meer te doen dan minimaal van ons wordt gevraagd? Zo zouden we graag zien dat Alwel extra wordt ondersteund om de verduurzaming te versnellen. Een andere optie als het gaat om woningbouw, zien we in ruimere mogelijkheden voor CPO-projecten, waarbij toekomstige bewoners zelf opdrachtgever zijn van de bouw. GroenLinks PvdA ziet dit als een kansrijke mogelijkheid om de drempel tot het verkrijgen van een koopwoning te verlagen, doorstroom te bevorderen en daarbij te sturen op extra verduurzaming. We zijn dan ook voornemens om een motie in te dienen die oproept om in de doelgroepenverordening specifiek plaats te geven aan CPO- of coöperatie-projecten. Graag een reactie hierop van de wethouder.
Minstens even belangrijk als de woningen zelf, is de omgeving waar we wonen. Wat ons betreft een omgeving waar samenhorigheid is, met zoveel mogelijk ruimte voor groen en recreatie. Toch zien we dat de onderhoudsbudgetten voor openbaar groen niet toereikend zijn. Logischerwijs worden deze wat ons betreft dan ook verhoogd tot een niveau waarop dat wel het geval is, graag de reactie daarop van de wethouder en andere partijen.
Hoe we aankijken tegen infrastructuur speelt eveneens een rol. Meer plaats voor de fiets en minder voor de auto. In dat licht wordt deelgebruik steeds belangrijker en we zouden als gemeente dan ook deelgebruik van elektrische fietsen en -auto's moeten stimuleren en die van overig gemotoriseerd vervoer, zoals bijvoorbeeld scooters en stepjes moeten tegengaan. Dit alles zou wat ons betreft dan ook nadrukkelijk onderdeel moeten worden van het nieuwe verkeers- en vervoersplan.

Duurzaam denken en doen
Voorzitter, slechts 10,9% van onze gelden gaat naar dit thema. Veel te weinig in een tijd waarin we snel stappen moeten zetten om klimaatverandering tegen te gaan. Dit onderwerp verdient wat ons betreft echt een veel hogere prioriteit. Hoe gaan we om met hittestress, adaptatie aan wateroverlast en droogte? Het doel is er, maar een plan ontbreekt. Onze eigen ecologische voetafdruk dan, kennen we die überhaupt? Wij zouden graag zien dat het college een scherpe ambitie uitspreekt en een stip op de horizon zet om als gemeente CO2-neutraal te worden. We vragen de wethouder dan ook om in beeld te brengen wat de voetafdruk van de gemeente is en met een plan te komen om deze te verlagen.

Economie en werk
We zijn blij te merken dat er, na lang aandringen, nu concrete stappen worden gezet richting de overstap naar circulaire economie. De extra menskracht op circulariteit en circulaire economie zullen ons inziens hard nodig zijn, het is namelijk nog een hele weg te gaan, naar de economie van de toekomst. In zo'n toekomst past ook voldoende ruimte voor recreatie en duurzaam toerisme. Een autovrije markt vinden wij dan ook een uitstekend plan. Waarbij we wel opmerken dat enkel autovrij maken niet voldoende is. Geluiden die ons bereiken vanuit het MKB zijn niet mals: 'Het centrum bruist niet', zo wordt verzucht. Hierin ligt een beperkte, maar weldegelijk aanwezige rol voor de gemeente: faciliteer plannen om van het centrum één geheel te maken en omarm innovatieve ideeën die het centrum verbinden. En nog maar eens: vergeet alsjeblieft de jongeren niet!
Een goed klimaat voor culturele voorzieningen: Het is een doel, maar tegelijkertijd zien we dat de Nobelaer aan haar limiet zit van bezuinigen. Er is nu zelfs geen front desk meer! Dit kan niet zo zijn en deze trend moet gestopt worden.

Voorzitter, GroenLinks Partij van de Arbeid is blij dat er een sluitende begroting is en dat er overschotten zijn. Wij denken dat in een tijd van recessie en crisis, deze overschotten niet moeten worden opgepot, maar ruimhartig dienen te worden ingezet voor mensen en de bescherming van onze leefomgeving.